РЕЦЕНЗІЯ

Столяр О. Б. **Біологічна хімія**. Тернопіль: Підручники і посібники, 2014. 368 с.

Останніми роками спостерігається інтенсивне нагромадження знань про молекулярну будову живого, процеси збереження та реалізації генетичної інформації, енергозабезпечення й регуляції метаболічних процесів, що реалізуються у живих організмах. Навчальні програми загальноосвітніх шкіл прагнуть відобразити новий "сплеск" інформації, проте ця тенденція наштовхується на труднощі популяризації наукової інформації та осучаснення рівня теоретичної підготовки вчителів. Разом із тим, темпи забезпечення вищих навчальних закладів україномовною навчально-методичною літературою, присвяченою молекулярним основам процесів життєдіяльності, вкрай недостатні. Окремі наявні видання орієнтовані на підготовку фахівців і медиків, позаяк підготовка вчителів біології вимушено ґрунтується на виданнях 80-х років XX ст., навчальній літературі класичних університетів, спорадичній неякісній інформації інтернет-ресурсів. Тому видання посібника, який за обсягом висвітлення навчального матеріалу та рівнем його складності задовольняє вимоги підготовки вчителів загальноосвітніх шкіл, є нагальною потребою освітніх завдань у галузі біології.

Посібник "Біологічна хімія", написаний О. Б. Столяр, має гриф Міністерства освіти і науки України та використовується для підготовки студентів біологічного профілю вищих навчальних закладів України. Цей посібник охоплює основні питання хімічної будови, організації, перетворень і функціональної активності біоорганічних молекул і субклітинних структур. Він складається з двох частин: "Структура і функції біоорганічних речовин" та "Перетворення речовин і енергії в організмі". У кожній частині матеріал організовано у шість розділів. Розділи завершуються контрольними завданнями різного виду та ступеня складності. Послідовність і обсяг викладення матеріалу відповідає Програмі навчальної дисципліни "Біологічна хімія" для спеціальності 6.040102-Біологія*. Запропонований підручник відзначається сучасним рівнем подання матеріалу і багатою наочністю.

Доречним буде сказати кілька слів про автора цього посібника. Доктор біологічних наук (03.00.04-Біохімія) професор Столяр Оксана Борисівна, вихованка наукової школи кафедри біохімії Львівського національного університету, є відомим українським науковцем-біохіміком (h-індекс 7), керівником низки міжнародних проектів МОН України. Її праці неодноразово були представлені на численних форумах різного рангу в Україні та за кордоном. Оксана Борисівна є успішним викладачем, читає загальні курси "Біоорганічна хімія", "Біологічна хімія", "Молекулярна біологія" та низку спецкурсів. Студенти її люблять і поважають. Важливо відзначити, що студентські роботи, виконані під керівництвом професора О.Б. Столяр, не раз відзначалися призовими місцями на Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт. Під її керівництвом захищено п'ять кандидатських і одна докторська дисертації. Оксану Борисівну сміливо можна назвати засновником біохімічної школи "Молекулярні адаптації водних тварин до впливу пошкоджуючих чинників". Її учні за цикл праць "Оцінка та прогноз біоризиків водного середовища в Україні та Білорусі на основі мультимаркерного аналізу стану водних тварин" були удостоєні Премії Президента України для молодих учених (2012).

Професор О.Б. Столяр – творча і багатогранна особистість. Не випадково автор прагне подати навчальний матеріал якомога привабливішим, написаний нею посібник містить елементи емоційного характеру (епіграфи та художні ілюстрації), які, завдяки створенню асоціативного ряду, сприяють якісному і свідомому засвоєнню інформації. Наприклад, до розділу "Ензими" обрано за епіграф вірш І. Малковича про обриси України на карті Європи, який має створювати образ комплементарності між активним центром і субстратом. Якими ж актуальними стали ці рядки в наш час:

"……головою в європі
хвостом до матрьошки...
утікаєш небого від тої
всепоглинаючої матрьошки
що всіх своїм кремльом накриває
утікаєш..." !

Вагомим аргументом на користь рекомендації даного посібника до використання як якісної навчальної літератури при підготовці освітніх кадрів є те, що він складений на основі навчального посібника О.Б. Столяр "Біохімія" з грифом "Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів біологічних спеціальностей вищих навчальних закладів", виданого у 2001 р. Цей посібник пройшов успішну багаторічну апробацію під час підготовки вчителів біології та хімії і користується заслуженою популярністю серед широкого кола спеціалістів медико-біологічного профілю.

Завідувач кафедри біохімії
Львівського національного університету
імені Івана Франка,
доктор біологічних наук, професор *Н.О. Сибірна*